

OG‘ZAKI NUTQ KO‘NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHDA PODKASTLARDAN FOYDALANISH

Turejanova A.A.

Qoraqalpoq davlat universiteti tayanch doktoranti

Tayanch so‘zlar: podcast, multimedia texnologiyalaridan foydalanish, podcast bu radio dasturlariga o‘xshash bir qator ovozli yozuvlar, ‘quvchilarda nutq faoliyatining to‘rt turini shakllantirish.

Ключевые слова: подкаст, использование мультимедийных технологий, подкаст – серия аудиозаписей, аналогичных радиопрограммам, формирование четырех видов речевой деятельности у студентов.

Key words: podcast, use of multimedia technologies, podcast – a series of audio recordings similar to radio programs, formation of four types of speech activity in students.

РЕЗЮМЕ:

Ushbu maqolada og‘zaki nutq ko‘nikmalarini rivojlantirishda podkastlardan foydalanish masalalari o‘rganilgan. Shu bilan birgalikda podkastlarga ta‘rif berilgan.

РЕЗЮМЕ:

В данной статье рассматривается использование подкастов в развитии навыков устного общения. Наряду с этим определяются подкасты.

SUMMARY:

This article examines the use of podcasts in developing oral communication skills. Along with this, podcasts are defined.

Podkast-bu so‘nggi o‘n yil ichida mashhurlikka erishgan audio tarkibning bir turi. Bu atama jurnalist Ben Hammersli tomonidan ishlab chiqilgan bo‘lib, uni broadcasting (ingl. "eshittirish") ya iPod (Apple audio pleyer)". Eng keng tarqalgan shaklda, dastur bir necha kishining suhbatiga o‘xshaydi.

Podkast bu radio dasturlariga o‘xshash bir qator ovozli yozuvlar. Podkast tarkibini boshlovchilar va mehmon qahramonlar yoki mutaxassislar yaratadilar. Mavzu har qanday bo‘lishi mumkin-siyosat va tadbirkorlikdan tortib, dreadlocks to‘qish va pizza tayyorlashgacha. Hujjatli filmlarda haqiqiy voqealar tahlil qilinadi. badiiy voqealarda hikoyalar aytiladi.

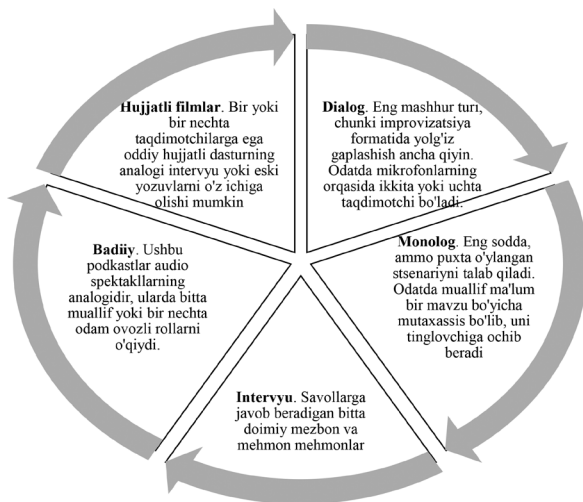
Podkast intervyudan nimasi bilan farq qiladi, chunki u o‘z doirasi bilan cheklanmaydi. Odatda. Taqdimotchi taklif qilingan mehmonga savollar

berishdan ko'ra, suhbatda ishtirok etadi. Bundan tashqari, bitta spikerli shoular mavjud, Format xususiyatlari:

Bu yozib olingan audio fayl bo'lib, uni turli platformalar orqali tarqatish mumkin, ba'zida yuklab olish imkoniyati mavjud, Yozuvni to'xtatib turish va keyinroq unga qaytish mumkin.

Podkast tarkibni taqdim etish usuli bo'yicha qo'yidagicha olib boriladi.(1-rasm)

Podkaster-bu podkastni boshqaradigan, bitta epizodni ham, bir nechta epizodlarni ham qila oladigan odam. Ko'pgina mualliflar umumiy mavzu bilan birlashtirilgan suhbat shousining bir necha fasllarini suratga olishadi. Ularning aksarivati ssenariyga ega, ammo ular improvizatsiya ham bo'lishi mumkin. Ovozning o'rtacha uzunligi yarim soatni tashkil qiladi, ammo davomiylkda hech qanday cheklovlar yo'q. Kontentni obuna yoki bepul tarqatish, reklama beruvchilardan daromad olish. Shuningdek, podkastlar kompaniya yoki shaxsiy brendni targ'ib qilish uchun yaratilgan.

Tadqiqotchi Z.R.Karimova Multimedia texnologiyalaridan foydalanish o'qituvchilar faoliyatini shu qadar o'zgartiradiki, bu chet tili o'qituvchisining roli va funksiyalarini qisman qayta ko'rib chiqish zarurligiga olib keladi, shu jumladan tinglashni o'rgatish jarayonida ham.

Bugungi kunga qadar podkastingni ta'lim texnologiyasi sifatida nazariy asoslash va amaliy tekshirishga bag'ishlangan bir qator ishlar mavjud

S.M. Samarskayaning ta'rifiga ko'ra, «podkast» termini pod (Apple iPod mediapleyeri) va broadcast (radioeshittirish, television eshittirish) atamalarining birikmasidir. Shunday qilib, podkastlar iTunes kabi podcatcher dasturidan foydalangan holda Internetga yuklangan raqamli audio va video yozuvlar serivasidir.

Podkastning ishchi ta'rifi sifatida biz quyidagi ta'rifni qabul qilamiz: "Podkasting(podcast) bu har qanday shaxs tomonidan yaratilgan va butunjahon tarmoqlarida tinglash yoki ko'rish uchun mavjud bo'lgan audio yoki video yozuvdir". Tadqiqotlarda Videokast orkali o'quvchilarining nutqiy ko'nikmalarini rivojlantirishda shaxsiy kompyuter yoki mobil telefon yordamida

internet orqali raqamli formatda tarqatiladigan videofayl ko‘rinishidagi podkasting turi ekanligi ta’kidlangan.

E. Yu. Malushko podkastga quyidagi ta’rifni beradi: “podkast bu orqali bepul tarqatiladigan audio yoki videofayl ommaviy tinglash yoki tomosha qilish uchun Internet” deya takidlaydi.

Podkasting tinglash doirasida o‘quvchilarda nutq faoliyatining to‘rt turini shakllantirishga imkon beradi: “...og‘zaki matnni tushunish, yozma matnni tushunish, yozma nutq, og‘zaki nutq”. V. V. Nikolaevaning so‘zlariga ko‘ra, podkasting samarali texnologiya hisoblanadi, chunki odamlarning taxminan 45% tinglaydi. Shunday qilib, podkastlar orqali siz tashkilotlar uchun darslar tuzishingiz mumkin. bunda talaba og‘zaki nutqni idrok etish va tushunish jarayonlari bilan ketma-ket-parallel ravishda taqdim etiladigan faol nutq-fikrlash faoliyatiga murojaat qiladi”.

Videokast bu video ketma-ketligiga ega bo‘lgan podkasting, u tinglash vositasi sifatida ham qo‘llanishi mumkin, ammo tasvir ingliz tilidagi nutqni tushunishga yordam beradi. Ushbu ta’riflarga asoslanib, biz podkasting- bu radio va internetning afzalliklarini o‘zida mujassam etgan xorijiy tillarni o‘qitishda qo‘llanadigan dolzarb internet texnologiyasi degan xulosaga kelishimiz mumkin.

Shu tariqa, videokastingni ingliz tilini o‘rgatishda qo‘llanadigan va televideniye va Internetning afzalliklarini birlashtirgan zamonaviy yangi texnologiyasi sifatida ta’riflash mumkin. Podkastlarni dars jarayonida yoki mustakil ishlar jarayonida muntazam qo‘llanish kerak, chunki ulardan muntazam bo‘lmagan holda foydalanish samarali bo‘lishi mumkin emas.

Podkasting metodidan foydalanish bo‘yicha xorijiy tajribaga Pimsler metodi misol bo‘la oladi. Podkasting va videokastlarning texnik xususiyatlarini taqqoslash bizga podkastinging hamda videokastingning didaktik salohiyati bo‘yicha bir qator aniq xulosalar chiqarishga imkon berdi, ya’ni ularning chet tilini o‘qitishdagi uslubiy vazifalari: 3.R.Karimova talabalarda podkastlar va videokastlarni taqqoslash jarayonida ularning o‘xshash va farqli tomonlari ko‘rsatib o‘tkan.

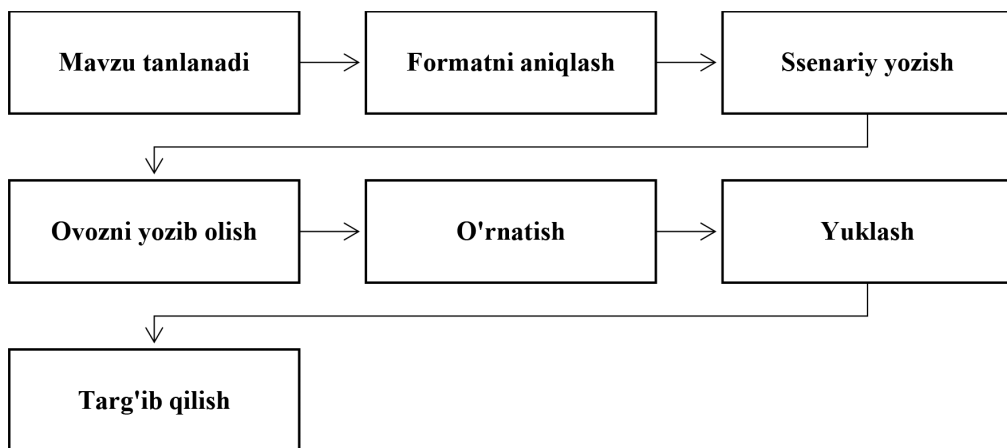
1) Mavzu tanlanadi. Ko‘pincha podkastlar ma'lum bir sohadagi mutaxassislar tomonidan yaratiladi va brendlar potentsial mijozlar uchun foydali ma'lumotlarni tanlaydilar. Masalan, 10-11 sinf darsliklarida hayvonlar uchun oziq-ovqat ishlab chiqaruvchisi zoopsixologiya va uy hayvonlarini saqlash qoidalari haqida bo‘lishi mumkin.

2) Formatni aniqlash. Siz yolg‘iz yozib olishingiz, uy egasini topishingiz yoki mehmonlarni muntazam ravishda taklif qilishingiz mumkin.

Podkasting va videokastingning texnik va didaktik tavsiflari

Texnik va didaktik tavsiflar	Xorijiy tilni o'qitishda podkastinglarning metodik funksiyalari	Xorijiy tilni o'qitishda videokastinglarning metodik funksiyalari
Autentiklik	Axborotni asosan bitta kanalli idrok etish, asosan eshitish kanallarini faollashtirish, chunki. podkastinglar audio qator sifatida yaratilgan	Axborotni ko'p kanalli idrok etish, eshitish va vizual kanallarni faollashtirish, chunki videotasvirlar tovush, foto yoki video tasvirlar, matnli materiallar kombinatsiyasi asosida yaratilgan
Ko'rgazmalilik turi	Podkasting eshitish ko'rgazmali vositasidir	Videokasting eshitish va ko'rish/tomosha qilish ko'rgazmali vositasidir
Imkoniyatlilik darajasi	Podkastinglardan foydalanish imkoniyatlari texnik omillar bilan biroz cheklangan (Internet-trafik tezligi, kompyuter yoki mobil qurilma sifati)	Videokastinglardan foydalanish imkoniyatlari texnik omillar bilan biroz cheklangan (Internet-trafik tezligi, kompyuter yoki mobil qurilma sifati)
Talabalarining sotsiomadaniy va sotsiologiyaviy kompetensiyasini shakllantirish qobiliyati	Talabalarining sotsiomadaniy va sotsiologiyaviy kompetensiyasini shakllantirishda podkasting imkoniyatlari sezilarli darajada cheklangan.	Talabalarining sotsiomadaniy va sotsiologiyaviy kompetensiyasini shakllantirishda videokasting imkoniyatlari nihoyatda kengdir.

3) Ssenariy yozish. Har bir nashr uchun reja tuzish va material to'plash kerak bo'ladi. Hatto improvizatsiya shoulari ham hech bo'lmaganda taxminiy stsenariyni talab qiladi.

4) Ovozni yozib olish. Buni uyda mikrofon yordamida qilish mumkin. Ammo studiyada yozib olsangiz, material yaxshiroq bo'ladi.

5) O'rnatish. Har qanday yozuvni tahrirlash kerak — uni begona tovushlardan, uzoq pauzalardan va muvaffaqiyatsiz daqiqalardan tozalash kerak.

6) Yuklash. Tayyor material maxsus platformalarda joylashtirilishi kerak.

7) Targ'ib qilish. Tinglovchilar shou haqida bilib olishlari uchun uni reklama qilishingiz kerak.

Ingliz tili darslarida og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirishda podkastlardan foydalanish qo'yidagicha jarayonlarda kerak bo'ladi:

1) yangiliklarni tinglash va IT sohasidagi yangiliklar haqida tinglash;

2) Atrofdagi dunyo bilan tanishish

3) yangi ish joylari va moslashuvchan ko'nikmalar haqida bilib olish;

4) qiziqarli sohalar va muvaffaqiyatli ishlayotganlarni eshitish;

5) Dunyoga g'ayrioddiy kasblar, qiziqarli tajribalar, sog'liq cheklovlari bo'lgan odamlarning ko'zlari bilan ko'rish;

6) Sog'liqni saqlash mavzusini tushunish;

7) To'g'ri odatlarni, sog'lom turmush tarzini joriy etish;

8) Ruhiiy holatni yaxshilashga yordam beradi.

9) Nostandart hazillar bilan kulgili suhbatlar, stend-up, hazilni tinglash uchun.

Podkastlar bilan ishlash chet tilini o'rgatish uchun juda ko'p afzalliklarga ega. O'rganishnap jarayonida podkastlarning quyidagi ijobiy xususiyatlarni ajratib ko'rsatish mumkin:

1) tinglash jarayonida audio video yozuvni xavfsiz ravishda to'xtatib qo'yish, shuningdek uning tezligini o'zgartirishingiz mumkin, bu oca istalgan vaqtda materialga qaytishga imkon beradi, shuningdek uni o'zingiz uchun tushunarli shakida takrorlashingiz mumkin.

2) ingliz tilidagi podkastlar eshitish va nutq qobiliyatlarini o'rgatishga yordam beradi. O'quvchi istalgan vaqtda yozuvni to'xtatib qo'yishi va o'zi uchun tushunarsiz bo'lgan segmentni tinglash va gapirish uchun tezlikni o'zgartirishi mumkin. Shunday qilib, tinglash jarayonida yuzaga keladigan fonetik muammolarni hal qilish imkoniyatiga ega bo'ladi.

3) har qanday podkastni uy vazifasini bajarish, shahar bo'ylab harakatlanish va uy yumushlari paytida fonda tinglash mumkin, bu sizga ingliz tilida so'zlashadigan muhitga sho'ng'ish va ingliz tilini o'rganish jarayoniga kundalik xarakterni berish imkonini beradi.

4) ingliz tilidagi podkastlar bilan ishlash o'quvchiga tematik podkastlarni tinglash orqali so'z boyligini sezilarli darajada oshirishga imkon beradi, bu esa antitsipatsiya va tilni taxmin qilish usuli orqali yangi so'zni eng tabiiy tarzda o'rganishga imkon beradi.

5) podkastlar bilan ishlash ingliz tilini bilishning har qanday darajasiga mos keladi. Kommunikativ, eshitish va nutq qobiliyatlarini rivojlantirishda uzoqqa bora olganlar uchun ham tilni o'zlashtirishga imkon beradigan juda ko'p podkastlar mavjud.

6) podkastlar bilan o‘zaro aloqalar o‘quvchilarning dunyoqarashini sezilarli darajada kengaytirishga imkon beradi. Yuqorida ta’kidlab o‘tilganidek, turli mavzularda ko‘plab podkastlarning mavjudligi tinglash orqali dastur doirasida muhokama qilinadigan ma’lum bir mavzuni tushinishda sezilarli yutuqlarga erishishga imkon beradi.

D.S.Yaroshenko, ta’kidlaganidek, bolalarni maktabda radio efirlarini yaratishga jalb qilish o‘quvchilar tomonidan ijobiy javobga ega bo‘ladi, chunki ular “...tasavvur va tasavvurni uyg‘otadigan radio yaratish qobiliyatiga ega. shuningdek. o‘quvchilarning muloqot qobiliyatlari haqida gapirmasdan o‘z qobiliyatlarini ochib berishga imkon beradi.

Adabiyotlar:

1. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume with New Descriptors. – Strasbourg: Council of Europe, 2018. URL: <https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989> (дата обращения 01.03.2023 г.).
2. Karimova Zulfizar Rustamovna. Ingliz tilini o‘qitishda matematika fakulteti talabalarining nutqiy kompetensiyasini takomillashtirish. Pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi AVTOREFERATI Toshkent – 2024.14-B
3. Герасименко Т.Л. и др. Опыт использования подкастов и видеокастов при интегрированном обучении профессионально ориентированному деловому английскому языку / Герасименко Т.Л., Гулая Т.М. // Открытое образование. – М., 2013. – №1(96). – С.73–76; Ковалёва Т.А. Дидактический потенциал подкастов и методика их использования в дистанционной форме обучения иностранному языку // Иностранные языки в дистанционном обучении: III Международная науч.-практ. конф.; Пермский государственный технический университет. – Пермь: Изд-во Перм. гос. техн. ун-та, 2009. – Т. 2. – С. 48–55; Ashton-Hay S. Here’s a story: using student podcasts to raise awareness of language learning strategies / Ashton-Hay, S., & Brookes, D. // EA Journal. 26(2). – 2011. – P. 15–27. [Electronic resource]. URL: <https://www.academia.edu/38779895/> (accessed: 27.10.2021); Hassan M. M. Podcast applications in language learning: a review of recent studies / Hassan M. M. & Hoon T. B. // English language teaching. 6(2).–2013.–P.128–135. [Electronic resource]. URL: <https://clck.ru/WBdWP> (accessed: 27.10.2022) и др
4. Стройков С.А. и др. Формирование навыков аудирования на уроках иностранного языка в средней школе посредством подкастов и видеокастов / С. А. Стройков, А. А. Мазина, М. Д. Стройкова // Высшее гуманитарное образование XXI века: проблемы и перспективы. – Самара, 2019. – С. 237-243.
5. Ярошенко Д. С. Журналистская деятельность как средство формирования детского коллектива // Медиасреда. - 2016. - № 11. - С. 125–130.
6. Малушко Е. Ю. Критерии отбора подкастов для формирования иноязычной аудитивной компетенции у студентов вузов // Научные проблемы гуманитарных исследований. 2011. №6. С.146-153.
7. Николаева В. В. Роль подкастов французского радио при обучении аудированию на уроках французского языка // Иностранные языки в школе. - 2014. - № 2. - С. 10–16.
8. Сысоев П.В. Подкасты в обучении иностранному языку//Язык и культура. – Томск, 2014. – №2. – С. 189